

Alkutahdit

KATSAUS LAVATANSSIEN HISTORIAAN

MISSÄÄN MUUALLA ei ole vastaavaa lavatanssikulttuuria kuin Suomessa. Vain täällä ihmiset kokoontuvat säännöllisesti tanssimaan siihen tarkoitukseen varattuun tilaan. Ainutlaatuisista on myös se, että lavatanssi-illan aikana on mahdollista tanssia useita eri lajeja tangosta valssiin ja lattareihin. Erilaisia tanssilajeja voi olla jopa 13. Esimerkiksi Ruotsissa tanssilajeja on yleensä vain muutamia, usein buggia ja foksia. Muualla maailmassa tanssitapahtumat keskittyvät johonkin tiettyyn tanssilajiin. Tällaisia ovat salsa-illat, milongat ja west coast swing -bileet, jotka ovat viime vuosina rantautuneet myös Suomeen. Lavatanssit ovat matalan kynnyksen sosiaalinen tapahtuma, jonne kuka vain pääsee lipun lunastamalla. Ei tarvitse kuulua mihinkään seuraan tai klubiin osallistuakseen lavatansseihin.

Tanssilavojen ja lavatanssien alkujuuria on mahdotonta täysin selvittää. Ensimmäiset valokuvat suomalaisilta kesälavoilta ovat vasta 1920-luvulta, mutta hyvin todennäköisesti lavatansseja muistuttavia tanssitilaisuuksia järjestettiin Suomessa jo 1800-luvun lopulla. Tansseilla on pitkät perinteet, sillä maaseudun nuo-

riso kokoontui kylätansseihin jo 1700-luvulla. 1800-luvun lopun tanssitilaisuuksissa ei ollut varsinaista lavaa, vaan tanssimiseen käytettiin siltoja, kallioita tai nurmikenttiä – mikä tahansa tasainen alusta sopi. Tansseja järjestettiin myös juhannuksena, juhlien yhteydessä ja talkootöiden päätteeksi. Tällaisissa spontaaneissa tanssitilaisuuksissa potkittiin vain kengät jalasta ja hypättiin jenkalle! Tieto tansseista levisi lähiympäristöön suullisesti. Pääsymaksua ei peritty, eikä viranomaisten vaatimaa huviveroa maksettu. Soittajien palkkiot kerättiin kolehdilla. Tanssi kuului erotamattomana osana myös säätyläistön illanviettoihin. Ne olivat kuitenkin suppean seurapiirin tilaisuuksia eivätkä kaiken kansan hupia. Myös raittiusseurat ja yhdistykset järjestivät tanssiaisia aina 1800-luvun lopulta alkaen. Niissä musiikista vastasivat salonkiorkesterit tai soittokunnat.

Maaseudun ja kaupunkien tanssimahdollisuudet olivat hyvin erilaisia. Ravintoloiden lisääntyminen kaupungeissa lisäsi mahdollisuuksia päästä tanssimaan. Myös yliopistojen osakunnat järjestivät jäsenilleen tansseja, joihin pukeuduttiin juhlallisesti – oli frakkeja ja iltapukuja. Maaseudulla puolestaan rakennettiin 1900-luvun alkuvuosikymmeninä innokkaasti seurantaloja, joissa pääsi tanssimaan ohjelmallisten iltamien yhteydessä. Iltamien järjestämisestä vastasivat työväenyhdistykset, nuorisoseurat ja vapaaelokunnat. Populaarimusiikin tutkija Sakari Pesolan mukaan huvilainsäädäntö teki eron tanssi-iltamien ja ohjelmallisten iltamien välille. Edellä mainituissa tanssia oli ohjelmassa yli tunti, kun taas jälkimmäisissä sitä ei ollut välttämättä ollenkaan. Ohjelmal-

listen iltamien tarkoituksena oli hankkia seuroille ja yhdistyksille lisää jäseniä ja pitää aisoissa nuorison liiallista tanssihalua. Vapaamuotoisia kylä- ja nurkkatansseja ei voinut valvoa samalla tavalla, joten ne antoivat mahdollisuuden moraalittomaan käytökseen, juopotteiluun ja liian tuttavalliseen kanssakäymiseen vastakkaisen sukupuolen kanssa.

Silti kansan tanssi-into oli suurta. Maksullisia tansseja järjestettiin myös ladoissa tai länsisuomalaisittain suuleissa. Tällaiset suulitanssit olivat suosittuja varsinkin 1930- ja 1940-luvun tanssiväen keskuudessa. Maaseudulla varsinaiset tanssilavat olivat useimmiten yksinkertaisia, tasaiselle paikalle pystytettyjä avolavoja. Musiikki saatiin yleensä gramofonista, tai joku paikallinen pelimanni tuli soittamaan haitaria tai viulua. Haitarinsoittajat olivat erityisen suosittuja, koska heidän keikkapalkkionsa olivat soittokuntia halvempia. Pienillä paikkakunnilla ei sellaisiin ollut varaa. Kuitenkin yleisön kiinnostus tasokkaampia yhtyeitä kohtaan kasvoi, ja 1920-luvulla ammattimaiset tanssiorkesterit ja ravintolayhtyeet syrjäyttivät lopulta paikalliset pelimannit. Tällaiset ammattimaiset tanssiorkesterit kiersivät myös maaseudun pikkulavoilla. Yksi tunnetuimmista oli vuonna 1925 perustettu Dallapé-orkesteri, joka yhdisti onnistuneesti haitarimusiikin ja jazzin ja teki tällaisesta musiikista suosittua niin kaupungissa kuin maaseudulla.

★
Maaseudun ja kaupunkien tanssimahdollisuudet olivat hyvin erilaisia. Ravintoloiden lisääntyminen kaupungeissa lisäsi tanssimahdollisuuksien määrää.

Tuhat ja yksi hakua

LAVATANSSIEN ETIKETTI

SUOMALAISEN LAVATANSSIKULTTUURIN keskeisin ja oma-laatuinen käytäntö on se, että jokainen voi tulla tanssimaan yksin ja hakea toisia tanssimaan. Tanssi-illan ajan on täysin sallittua, että vastakkaista, tai entistä enemmän myös samaa sukupuolta olevat, usein toisilleen täysin vieraat ihmiset, voivat olla läheisessä fyysisessä kontaktissa keskenään. Lavatansseihin liittyy paljon kirjoittamattomia sääntöjä, jotka opitaan usein kokemuksen kautta. Tiettyjä yleispäteviä sääntöjä toki on, mutta ne eivät ole kiveenhakattuja ja vaihtelevat paljon sekä tanssijoiden että tanssipaikan mukaan.

Erilaiset säännöt koskevat muun muassa tanssiinhakua. Pääsääntöisesti miehet toimivat viejinä ja hakevat seuraajia eli naisia tanssimaan. Tosin jo hyvin varhaisessa vaiheessa vakiintui naistentunti, jolloin myös daamit saivat hakea. Tämä tunti sijoittuu monissa paikoissa illan parhaaseen ajankohtaan kello 22 ja 24 välille. Arviot naistentunnin syntyajankohdasta vaihtelevat, mutta niitä tiedetään olleen jo 1950-luvun tansseissa, vaikka kaikkialla se ei ollut vakiintunut vielä 1980-luvullakaan. Tarinan mukaan

